

Annual Scientific Conference of the Association of Slavists

POLYSLAV XXV

Book of Abstracts

10-12.09.2021

Table of Contents

Mgr Maria Asman (University of Warsaw / Poland): Językowy obraz pandemii COVID-19 na podstawie wypowiedzi uczniów klas IV-VIII szkoły podstawowej	7
Tijana Balek / Тијана Балек, Ph.D. (University of Novi Sad / Serbia): Видски статус негативно емоционално обојених глагола у руском и српском језику	7
Oksana Baranivska / Оксана Баранівська, Ph.D. (Jagiellonian University / Poland): Синтаксичні помилки в українській мові польськокомовних студентів	7
Dr Katarzyna Bednarska (University of Łódź / Poland): Slovenščina kot tuji jezik. Uporaba korpusov med poukom pravnega jezika	8
Mgr Kamila Brzeszkiewicz (University of Warsaw / Poland): Realizacje struktur zdaniowych z czasownikami ruchu w mowie dzieci w wieku wczesnoszkolnym	8
Dr Zofia A. Brzozowska (University of Łódź / Poland): <i>Mój bachmacie, biegać umiesz...</i> – zagadkowy orientalizm odzwierciedlony w nazwie rasy końskiej w piśmiennictwie staroruskim i staropolskim	8
Dr Anna Budziak / Анна Будзяк (Jagiellonian University / Poland): Прислівники місця й часу як дериваційна база в українській і польській мовах	9
Dr Małgorzata Ciunovič (Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw / Poland): <i>Zapewnia</i> [X assures], <i>utrzymuje</i> [X maintains], <i>deklaruje</i> [X declares]... Remarks on the assessment present in chosen Polish verba dicendi (on the basis of TV news narrative commentaries)	9
Dr Iwona Dembowska-Wosik (University of Łódź / Poland): Kryminologiczna analiza pisma a błędy grafii w tekstach cudzoziemców uczących się języka polskiego	10
Dr Joanna Derdowska (University of Silesia / Poland): Wartościowanie twórczości w języku nierodzimym w ujęciu Stefana Themersona i Věry Linhartovej	10
Dr hab. Natalia Długosz (Adam Mickiewicz University in Poznań / Poland): About a certain type of Gorani syntactic reduplication	10
Dr hab. Katarzyna Drózdź-Łuszczuk (University of Warsaw / Poland): Moda czy tendencja? O obcych cząstkach w derywacji rzeczowników na przykładzie neologizmów z -arium	11
Dr Izabela Ejsmunt-Wieczorek (University of Łódź / Poland): Linguistic behaviours of people with disabilities in contemporary feature films (in terms of speech therapy)	11
Prof. dr Mihajlo Fejsa (University of Novi Sad / Serbia): Comparative idioms with adjectives in Ruthenian and their equivalents in Serbian	11
Dr hab. Beata Gala-Milczarek (University of Łódź / Poland): Zjawisko wielofunkcyjności kategoryjnej derywatów gwarowych	12
Doc. Jan Gallo / Ян Галло, Ph.D. (Constantine the Philosopher University in Nitra / Slovakia): Динамика фразем и паремий в словацком публицистическом дискурсе	12

Dr Justyna Garczyńska (University of Warsaw / Poland): Wpływ płci i wieku na wymowę samogłosek [i], [y] w gwarze Mazowsza dalszego	13
Dr hab. Anna Ginter (University of Łódź / Poland): Specyfika synestezyjnych barw (na podstawie autobiografii Vladimira Nabokova)	13
Dr Renata Gliwa (University of Łódź / Poland): Słownik semantyczny a mózgowie procesy językowe – wybrane aspekty.....	13
Dr Svitlana Gravani (Heidelberg University / Germany): Emotionsbezeichnende und emotionsausdrückende Metaphern im Ukrainischen und im Deutschen	14
Dr Magdalena Grupa-Dolińska / Магдалена Група-Долинська (Nicolaus Copernicus University in Toruń / Poland): Механизмы калькирования польских фразеологизмов в русском говоре старообрядцев, проживающих в Польше	14
Dr Agata Hącia (University of Warsaw / Poland): Charakterystyka najnowszych frazeologizmów polskich na materiale Obserwatorium Językowego UW	15
Dr Anna Iacovou (University of Łódź / Poland): Z badań nad rosyjską korespondencją prywatną XVII wieku: rzeczowniki nazywające przedmioty	15
Dr Monika Jabłońska (University of Warsaw / Poland): Status fraz przyimkowo-nominalnych przy rzeczownikach	16
Mgr Jiří Jančík, Ph.D. (Charles University, Jan Amos Komenský University in Prague / Czech Republic): On the morpho-syntactic status of the phoric exponent <i>co</i> in the (colloquial) Czech language	16
Dr Szabolcs Janurik / Сабольч Янурик (Eötvös Loránd University / Hungary): Новые несклоняемые английские заимствования в русском языке последних лет в свете словарных и корпусных данных	16
Dr hab. Lechosław Jocz (The Jacob of Paradies University / Poland): Wymowa *rʲ w kaszubskiej gwarze Boru i Jastarni	17
Dr hab. Klaudia Koczur-Lejk, prof. US (University of Szczecin / Poland): Wizerunek czeskiej hrabianki jako (anty)portret biblijnej Marii Magdaleny w kazaniu pogrzebowym z XVII w.....	17
Dr Katarzyna Kondziola-Pich (University of Szczecin / Poland): Covidowe teorie spiskowe w świetle pragmatyki językowej (na podstawie komunikacji internetowej)	18
Доц. Михаил М. Кондратенко / Mikhail M. Kondratenko, к.ф.н. (Yaroslavl State Pedagogical University / Russia): Семантические модели обозначения времени в кашубских говорах.....	18
Dr Michał Kozdra / Михал Коздра (University of Warsaw / Poland): Принципы приведения иллюстративных словосочетаний в учебной лексикографии на примере русско-польских лексических параллелей семантического поля «туризм».....	18
M.A. Eugen Kravchenko (Eberhard Karls University of Tuebingen / Germany): The contextually-conditioned imperfective past in Ukrainian	19
Dr Piotr Krężel (University of Łódź / Poland): Słowiańszczyzna w pracach Nila A. Popova (1833–1892)	19

Mgr Svetlana Kucheriavaia (University of Łódź / Poland): Stereotypes of Russians in the contemporary public discourse in Poland in the time of the pandemic.....	20
Mgr. Tatjana Loikova-Nasenko, Ph.D. (Jan Amos Komenský University in Prague / Czech Republic): Оказионализмы в речи студентов-иностранцев (на примере русского языка)	20
Dr Jarosław Łachnik (University of Warsaw / Poland): Wybrane problemy społeczno-polityczne i kulturowe w najnowszym słownictwie polskim – na materiale Obserwatorium Językowego UW	21
Dr Monika Łuszczuk (Maria Curie-Skłodowska University / Poland): Wpływ budowy języka na fonetyczne cechy głosek polskich. Doniesienia z badań	21
Dr hab. Julia Mazurkiewicz-Sułkowska, prof. UŁ (University of Łódź / Poland): Obraz inteligencji w teczках służb specjalnych Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej i Ludowej Republiki Bułgarii	21
Nailya Mirieva / Наиля Мириева, Ph.D student (Eötvös Loránd University in Budapest / Hungary): К вопросу палеографии и орфографии китаба Ибрагима Хосеневича.....	22
Ст-преп. Наталья А. Мирошниченко / Natalia A. Miroshnichenko (Yaroslavl State Pedagogical University / Russia): Славянский фольклор в творчестве русских символистов (философско-эстетический аспект)	22
Doc. dr. Maja Pandžić (University of Zadar / Croatia): The “Major Pronin” stories by Lev Ovalov – The Beginning of a Mythological Hero.....	23
Dr Marta Piasecka (University of Warsaw / Poland): Partykuły w nauczaniu języka polskiego jako obcego na poziomach A1 i A2 – dobór, znaczenie, funkcje (na materiale wybranych podręczników)	23
Доц. д-р Борислав Попов / Borislav Popov (South-West University “Neofit Rilski” / Bulgaria): Христианские святые и некоторые их имена в болгарской народной традиции	23
Dr Kamila Potocka-Pirosz (University of Warsaw / Poland): Badanie fluencji semantycznej u dzieci w wieku przedszkolnym	24
Prof. dr. Marina Radčenko (University of Zadar, Croatia): К вопросу о графической окказиональности в российских и хорватских массмедиа	24
Dr hab. Krystyna Ratajczyk (University of Łódź / Poland): Антипословицы как антидот против пандемии коронавируса (на материале русского языка).....	25
Dr Mariya Redkva, mgr Barbara Kyrc / Марія Редьква, Барбара Кирц (Jagiellonian University / Poland): Інтерференції у мовленні українських багатомовних дітей	25
Dr hab. Barbara Rodziewicz, prof. US (University of Szczecin / Poland): Znaczenie asocjacyjne słowa – stałość czy zmienność? Na materiale polskich i rosyjskich skojarzeń werbalnych	25
Kazuhiro Sadakane, Ph.D. (Tokai University, Japan): The Language Planning of Interwar Poland and the Little Treaty of Versailles.....	26
Доц. Ольга В. Саприкина / Olga V. Saprikina, к.и.н. (Russian State University for the Humanities, Russian Presidential; Academy of National Economy and Public Administration /	

Russia): Участие российских ученых в полемике о поддельных чешских рукописях (краледворской и зеленогорской) во второй половине XIX в.	26
Доц. Виктор Шаповал / Viktor Shapoval, к.ф.н. (Moscow City University / Russia): Русско-болгарские разговорники 1854, 1876 и 1877 гг.: лингвистическое обеспечение «обретения царьграда»	27
Dr Jordan Siemianowski (University of Szczecin / Poland): Echa kryzysu kościoła braci czeskich w modlitwach Jednoty z XVII w.	27
Гл. ас. д-р Кристиана Симеонова / Kristiana Simeonova (The Institute for Bulgarian Language / Bulgaria): О национально-специфических особенностях фразеологизмов в болгарском и русском языках	28
Mgr Karolina Sindrewicz (University of Warsaw / Poland): <i>Goni czy ucieka</i> – analiza semantyczno-składniowa czasowników i ich realizacja w wypowiedziach dzieci w wieku przedszkolnym	28
Dr hab. Natalia Siudzińska (University of Warsaw / Poland): Kompetencje słowotwórcze polskich dzieci dwujęzycznych mieszkających w Irlandii (na przykładzie derywatów modyfikacyjnych).....	28
Dr Ivan Smirnov (University of Łódź / Poland): Прагматические функции исламизмов в современном русском языке	29
Dr Anna Stefan (University of Łódź / Poland): Wybrane kategorie morfologiczne a nowa leksyka w języku słoweńskim	29
Dr hab. Marzena Stępień, prof. UW (University of Warsaw / Poland): From negation and speech act verbs to discourse markers – Polish paths of pragmaticalization	30
Dr Jadwiga Stępnik-Szeptyńska (Jagiellonian University / Poland): Historia ukraińskich i polskich badań nad gwarą miejską przedwojennego Lwowa	30
Робертино Стоилов / Robertino Stoilov, Ph.D. student (South-West University “Neofit Rilski” / Bulgaria): Mytholinguistic study of the names of the rainbow in Bulgarian with “пояс” as their main component	30
Doc. Kenta Sugai, Ph.D (Hokkaido University, Japan): On the Borrowing of Verbs in a Bilingual Context: A Case of the Bulgarian Minority in Romania.....	31
Mgr Marta Szelenbaum (University of Warsaw): Zjawisko echolalii w wypowiedziach pacjenta z zaburzeniami neurogenno-psychicznymi.....	31
Проф. Світлана Ів. Терехова / Svetlana Iv. Terekhova, д.ф.н. (Kyiv National Linguistic University / Ukraine): Сучасні поліпарадигмальні дослідження системи мови, її історії та культури в Україні	31
Доц. д-р Радослав Цонев, Мирела Дурчова / Radoslav Tsonev, Mirela Durchova (South-West University “Neofit Rilski” / Bulgaria): Разговорните съотносителни (разделителни) съюзи в тетралогията на Димитър Талев	32
Doc. dr. Zuzana Týrová (University of Novi Sad / Serbia): Vyjednávane o identitách vo viacjazyčných kontextoch na príklade vojvodinských Slovákov.....	32
Prof. dr hab. Anna Warda (University of Łódź / Poland): Podręczniki pisania listów w Rosji XVIII wieku i kultura epistolarna	33

Dr Milena Wojtyńska-Nowotka (University of Warsaw / Poland): Climate change in the press. Foreign lexis in press articles devoted to the phenomena of climate change	33
Dr hab. Mariola Wołk, prof. UWM (University of Warmia and Mazury in Olsztyn / Poland): O referencji polskich wyrażen <i>inny, inni, inne</i>	33
Dr hab. Aneta Wysocka, prof. UMCS (Maria Curie-Skłodowska University / Poland): The category of “imaging” in the analysis of verbal-visual messages	34
Dr Ewelina Zając (University of Łódź / Poland): Interpretacje związków frazeologicznych z leksemami <i>ucho, oko, nos, język, serce</i> – badania na grupie dzieci pięcioletnich	34
Dr hab. Agnieszka Zatorska, prof. UŁ (University of Łódź / Poland): Wybrane predykaty emocjonalne i mentalne w słoweńskim przekładzie “Lalki” Bolesława Prusa.....	34

Mgr Maria Asman (University of Warsaw / Poland): Językowy obraz pandemii COVID-19 na podstawie wypowiedzi uczniów klas IV-VIII szkoły podstawowej

Celem referatu będzie zaprezentowanie zestawu jednostek leksykalnych związanych tematycznie z pandemią choroby COVID-19, które są obecne w języku uczniów klas IV-VIII szkoły podstawowej. W oparciu o analizę poszczególnych pól semantycznych dotyczących sfery życia uczniów w wieku 9-15 lat zostanie określony wpływ publicystyki, języka mediów i terminów medycznych na rozwój podsystemu leksykalnego młodzieży. Poza tym w oparciu o wyniki badań ankietowych zostanie przedstawiony model postrzegania przez dzieci zmian społeczno-politycznych (oraz innych) wywołanych pandemią COVID-19. Wnioski z zaprezentowanych badań pozwolą z kolei scharakteryzować świadomość komunikacyjną ucznia szkoły podstawowej oraz zarysować obraz pandemii wirusa SARS-CoV-2 w oczach dzieci i młodzieży.

Tijana Balek / Тијана Балек, Ph.D. (University of Novi Sad / Serbia): Видски статус негативно емоционално обојених глагола у руском и српском језику

У раду се посматрају глаголске лексеме чије се емоционално значење (у ширем смислу, обухватајући како оне из домена психичких односа, тако и глаголе са примарном комуникативном семантиком) процењује као негативно, и то на материјалу руског и српског језика. Прецизније, у раду се представљају видске карактеристике одабраних лексема (нпр. рус. *ненавидеть, недолюбливать, ссориться* итд.; срп. *мрзети, свађати се, патити* и сл.) са аспекта њихове видске кореспонденције, али се пажња поклања и конструкцијама у којима се појављују одговарајући глаголи у одређеном (типичном) граматичком видском значењу (уп. нпр. у српском језику граматички (и прагматички) коректан израз *Ђаво га однео!*, где је употребљен глагол свршеног вида, насупрот **Ђаво га односио!*, у којем је глагол у граматичком значењу несвршеног вида). Дакле, можемо рећи да се ради о својеврсној „фразеологизацији” видског значења, с обзиром на чињеницу да је често реч о спојевима у којима слободна замена елемената није могућа без штете по значење целокупног израза.

Oksana Baranivska / Оксана Баранівська, Ph.D. (Jagiellonian University / Poland): Синтаксичні помилки в українській мові польськомовних студентів

Доповідь присвячена аналізу синтаксичних явищ української мови, які через відмінність з такими самими або подібними синтаксичними явищами польської мови часто стають причиною помилок в українській мові польських студентів, які вивчають її як іноземну. Не менш важливими, ніж лексичні і морфологічні, є синтаксичні норми. Розглянуто основні синтаксичні відмінності в досліджуваних мовах, зокрема, звернено увагу на порушення порядку слів, неузгодженість підмета з присудком, означення з означуваним словом, синтаксичні кальки, помилки, пов'язані з уживанням дієприкметникових і

дієприслівникових зворотів, на неправильне вживання прийменників, місце сполучного слова *який* у складнопідрядному реченні з підрядним означальним, на пасивні конструкції, синтаксис українських числівників, які часто є причиною неправильного розуміння тексту. Порушення синтаксичних норм української літературної мови призводить до низки синтаксичних помилок, які хоча і не є поширеними, проте можуть ускладнювати сприйняття тексту як в усному мовленні, так і на письмі.

Dr Katarzyna Bednarska (University of Łódź / Poland): Slovenščina kot tuji jezik. Uporaba korpusov med poukom pravnega jezika

Jezikovni korpusi zaradi svoje empirične narave in velikega števila razpoložljivih besedil predstavljajo pomembno orodje pri poučevanju jezika za posebne namene, zlasti če gre za poučevanje jezikov, ki nimajo dovolj učbenikov za poučevanje strokovnega izrazja. Namen tega prispevka je preučiti možnost uporabe postopkov tipičnih za korpusno jezikoslovje pri poučevanju strokovnega jezika na primeru poučevanja pravne slovenščine. Predlagala bom izvedbo vaj in predstavila metodološke smernice za učitelje, ki načrtujejo obogatitev učnega procesa z vajami na podlagi korpusnih podatkov.

Mgr Kamila Brzeszkiewicz (University of Warsaw / Poland): Realizacje struktur zdaniowych z czasownikami ruchu w mowie dzieci w wieku wczesnoszkolnym

Wystąpienie zostanie poświęcone zagadnieniom związanym z rozwojem mowy dzieci w wieku wczesnoszkolnym. Dokonam w nim analizy wypowiedzi konstytuowanych przez czasowniki ruchu – predykaty otwierające największą liczbę pozycji składniowych. Do analizy językowej posłużą wypowiedzi dzieci w wieku 6,5-7,5 lat powstałe podczas opisywania obrazków sytuacyjnych. Teoretyczną podstawą analizy są publikacje m.in. J. Apresjana *Semantyka leksykalna. Synonimiczne środki języka*, B. Bojar *Opis semantyczny czasowników ruchu oraz pojęć związanych z ruchem* oraz Z. Zaron *Problemy składni funkcjonalnej*. Szczególną uwagę poświęcę wypowiedziom dzieci, które z różnych względów zostały uznane za niepoprawne. Na podstawie analizy tej części materiału przedstawię, na którym etapie kompletowania struktury zdaniowej występowało najwięcej problemów oraz omówię najczęstsze błędy. Postaram się również wyjaśnić, z czego te błędy mogły wynikać.

Dr Zofia A. Brzozowska (University of Łódź / Poland): *Mój bachmacie, biegać umiesz...* – zagadkowy orientalizm odzwierciedlony w nazwie rasy końskiej w piśmiennictwie staroruskim i staropolskim

W tekstach staropolskich, jak i w utworach późniejszych stylizowanych na staropolszczyznę (np. w *Trylogii* Henryka Sienkiewicza), mianem *bachmata* określano konia rasy tatarskiej, cechującego się niewielkimi rozmiarami, a jednocześnie – niebywałą wprost wytrzymałością. Analogiczny termin (*бахматъ*) odnaleźć możemy w piśmiennictwie staroruskim, poczynając co najmniej od XIV w. Nie ulega wątpliwości, że jest to orientalizm, który do języka staroruskiego, a także – za jego pośrednictwem lub niezależnie – do staropolszczyzny

przeniknął z jednego z dialektów tatarskich. Spośród propozycji wyjaśnienia jego etymologii najciekawsza zdaje się ta, która wiąże wspomniany wyraz z terminem *Bohmit* (Бохмитъ), tj. charakterystycznym dla literatury staroruskiej wariantem imienia Mahometa, zaadaptowanym przez Słowian Wschodnich z języka Bułgarów Wołżańsko-Kamskich już na początku XII w. Celem wystąpienia będzie próba ustalenia, kiedy termin *бахматъ* mógł przeniknąć do piśmiennictwa staroruskiego, jak bardzo się w nim upowszechnił, w jakich kontekstach się pojawiał, a także czy możliwe jest wykazanie związku między badanym wyrazem a wschodniosłowiańską formą imienia Mahometa (Бохмитъ).

Dr Anna Budziak / Анна Будзяк (Jagiellonian University / Poland):
Прислівники місця й часу як дериваційна база в українській і польській мовах

Предметом порівняння є дериваційна спроможність українських і польських займенникових прислівників місця й часу. У дослідженні використано основоцентричний підхід. Аналіз словотвірних гнізд із вершинами-прислівниками показав більшу кількість відприслівникових українських похідних слів і більшу різноманітність дериватів, які функціонують у сучасній українській мові (при виключенні явно застарілих і діалектних форм). Прикладом можуть слугувати відсутні в польській мові лексеми: експресивні демінутиви, такі як *тутки*, *тутоньки*, *осьдечки*, *таменьки*; дієслова (*ніколитися*, *заніколитися*, *кудикати*) та утворені від них іменники (*нікольство*, *кудикало*); численні неозначені прислівники, як наприклад, *деколи*, *подеколи*, *подекуди*, *чортзна-де*; прислівники з підсиленням значенням невизначеності *аніде*, *аніколи*; розмовні форми на зразок *тудою*, *кудою* та ін.

Dr Małgorzata Ciunovič (Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw / Poland): *Zapewnia* [X assures], *utrzymuje* [X maintains], *deklaruje* [X declares]... Remarks on the assessment present in chosen Polish *verba dicendi* (on the basis of TV news narrative commentaries)

It seems that the reported speech used by television journalists in their news materials is a kind of test of objectivity and reliability. The *verba dicendi* available on this occasion constitute a whole spectrum of assessment possibilities, from neutral verbs to those with a distinct negative or positive evaluation. In this paper the author would like to refer to several *verba dicendi* which appear most frequently in a sample of the two biggest Polish news programmes (*Fakty* and *Wiadomości*), and then answer the question about the presence of assessment in these verbs. The character of the evaluation hidden in reported speech impacts, in turn, on the perception of the people (mostly politicians) whose words were evoked. The extralinguistic consequences may thus be severe. The author will refer in her analysis to the syncretic understanding of the concept of meaning, involving semantic features, pragmatic description of the communicative situation, and prototypical elements, as well as structuralist connotations.

Dr Iwona Dembowska-Wosik (University of Łódź / Poland):
Kryminologiczna analiza pisma a błędy grafii w tekstach cudzoziemców uczących się języka polskiego

Wystąpienie poświęcone będzie sposobom wykorzystania kryminologicznej analizy pismoznawczej do opisu i ewaluacji nienormatywnych elementów grafii w tekstach pisanych przez cudzoziemców uczących się języka polskiego na poziomach od A1 do B1 wg ESOKJ. Narzędzia rozwijane i stosowane na gruncie kryminologicznej analizy pisma, używanej w badaniu dokumentów dla celów postępowań dowodowych, pozwalają na naukowy i obiektywny opis kształtu liter w piśmie odręcznym rodzimych użytkowników języka. Opis ten stanowi punkt odniesienia dla glottodydaktyki polonistycznej, która w ewaluacji grafii osób posługujących się polszczyzną jako językiem nierodzimym może odnieść się do rejestrowanych przez kryminologów rzeczywistych, a nie jedynie elementarzystych, kształtów grafemów używanych przez Polaków. Pozwala to na wskazanie, które z cudzoziemskich realizacji należy uznać za błędne, tj. niemieszczące się w normie ani uzusie polskiej grafii.

Dr Joanna Derdowska (University of Silesia / Poland): Wartościowanie twórczości w języku nierodzimym w ujęciu Stefana Themersona i Věry Linhartovéj

Język nierodzimym (L2) bywa uważany za przestrzeń, która umożliwia ograniczone możliwości dla twórczości literackiej a autorzy, którzy się na nią decydują, często stają się obiektem zainteresowania nie tylko krytyki literackiej, ale również publicystów. W swoim wystąpieniu chciałabym przyjrzeć się perspektywom proponowanym przez Stefana Themersona, który niedługo po decyzji o zamieszkaniu w Wielkiej Brytanii zdecydował się na pisanie prozy w języku angielskim, oraz przez Věru Linhartovą, czeską pisarkę, która przeniosła swą twórczość z rodzimego języka czeskiego do żywiołu francuszczyzny. Na podstawie wypowiedzi obojga autorów można wysnuć wniosek, iż język obcy może dla artysty stanowić coś znacznie istotniejszego niż przeszkoda do pokonania. Może być przestrzenią dla nowego wymiaru ich twórczości.

Dr hab. Natalia Długosz (Adam Mickiewicz University in Poznań / Poland): About a certain type of Gorani syntactic reduplication

In this presentation I discuss the topic of one type of Gorani syntactic reduplication, such as *bërbla bërblesta*, *dundallo dundalesti*, *gërklanar gërklanest*, and many more. The topic is a continuation of the issues presented during the previous conference. The linguistic material comes from the Gorani-Albanian dictionary by Nazif Dokle: *Reçnik goranski (nashinski) – allbanski* (published in Sofia, 2007). The dictionary covers approximately 43,000 entries. Every article is accompanied with material illustration in the form of a full sentence or sometimes two or three sentences heard or created, most probably by the author of the dictionary using his linguistic competence. On the basis of the material I provide a formal description of the mechanism and assess it in terms of productivity and regularity. I analyse selected reduplicated constructions in terms of their morphological and in particular semantic structure. I devote separate attention to the peculiar semantic iconicity of repetitions.

Dr hab. Katarzyna Dróżdź-Łuszczak (University of Warsaw / Poland):
Moda czy tendencja? O obcych częstkach w derywacji rzeczowników na przykładzie neologizmów z *-arium*

Wiek XXI zaowocował niezliczonymi zmianami zarówno ilościowymi, jak i jakościowymi zachodzącymi w systemie leksykalnym języka polskiego. Wśród neologizmów powstałych w ostatnich dwu dziesięcioleciach uwagę przykuwają te, które powstają w wyniku procesów derywacyjnych budzących kontrowersje interpretacyjne – w literaturze przedmiotu są bowiem uznawane bądź za derywaty proste, bądź za derywaty złożone. Do tego typu jednostek pochodnych słowotwórczo należą neologizmy tworzone częstką *-arium*, pełniącą funkcję wykładnika nazwy miejsca. W referacie zostanie opisana stosunkowo nieliczna grupa neologizmów z częstką *-arium*. Charakterystyka zostanie zaprezentowana na tle innych derywatów należących do kategorii nazwy miejsc i tworzonych sufiksami dominującymi we współczesnej polszczyźnie, czyli *-nia* oraz *-ernia*. Podjęta zostanie również próba odpowiedzi na tytułowe pytanie, czy tworzenie neologizmów poprzez dodanie cząstki genetycznie obcej jest odzwierciedleniem pewnej mody w języku, czy raczej przejawem szerszej tendencji w rozwoju języka polskiego.

Dr Izabela Ejsmunt-Wieczorek (University of Łódź / Poland): Linguistic behaviours of people with disabilities in contemporary feature films (in terms of speech therapy)

Language and speech are essential in every human being's life. From our early years we acquire linguistic skills that help us build grammatically correct phrases, and thanks to these we can adjust the message to its receiver and the situation. All this helps us build relations that are important for us. Unfortunately, people with disabilities, apart from physical and mental dysfunctions, are characterized by a different level of linguistic and communicative skills. In this article, I am going to present the language skills of fictional film heroes with various disabilities, first of all, the communication skills of people with autism spectrum disorders, hearing loss, and cerebral palsy, and their daily relations with their immediate environment. I will also make an attempt to assess the accuracy of the correct presentation of language disorders among people with disabilities by film directors and heroes in relation to the professional literature devoted to the disability being described.

Prof. dr Mihajlo Fejsa (University of Novi Sad / Serbia): Comparative idioms with adjectives in Ruthenian and their equivalents in Serbian

The paper deals with Ruthenian comparative idioms in which the comparandum is an adjective. The corpus, based on the *Ruthenian-Serbian Dictionary*, includes 110 comparative idioms with adjectives as the first part of the structure. The author pays attention to all the elements of the structure of comparative idioms with adjectives. He points to the most frequent adjectives used as the comparandum (e.g. *високи, вельки, здрави, сухи, красни, мали, моцни, стари, худи, швидки*) and concludes that they mostly express meanings connected to people. The author also

determines three kinds of Serbian equivalents – completely equivalent idioms (21%), partially equivalent idioms (56%), and translation equivalents (23%).

Dr hab. Beata Gala-Milczarek (University of Łódź / Poland): Zjawisko wielofunkcyjności kategoriałnej derywatów gwarowych

W wystąpieniu zostanie omówione zagadnienie wielofunkcyjności kategoriałnej gwarowych dewerbatywów nominalnych. Zostanie podjęta próba ustalenia przyczyn opisywanego zjawiska, jak i mechanizmy wytyczające kierunki przejmowania kolejnych wartości kategoriałnych przez tożsame formalnie struktury derywowane. Jak wykaże materiał gwarowy, proces przesunięć funkcji semantycznych derywatów dotyczy głównie prymarnych derywatów czynnościowych kategoryzowanych jako: nazwy czynności, nazwy osobowych subiektów czynności, nazwy atrybutywnych subiektów czynności, nazwy instrumentalne, rezultatywne, nazwy obiektów czynności, nazwy lokatywne i temporalne. Te wpisują się w regularne modele wytyczające kierunki przejmowania, rozszerzania znaczeń o charakterze czynnościowym. Zostanie także zwrócona uwaga na skutki opisywanego zjawiska. Rozszerzanie funkcji kategoriałnosemantycznej przez wybrane jednostki derywowane wpływa bowiem istotnie na wzbogacanie zasobu leksykalnego ludowych odmian polszczyzny. Rozważania prowadzone na gruncie leksyki gwarowej znajdują odniesienie do stanu polszczyzny literackiej oraz zostaną wpisane w dyskurs nad zagadnieniem polisemii czy homonimii słowotwórczej.

Doc. Jan Gallo / Ян Галло, Ph.D. (Constantine the Philosopher University in Nitra / Slovakia): Динамика фразем и паремий в словацком публицистическом дискурсе

В докладе рассматриваются проблемы анализа семантики фразеологизмов и паремий словацкого языка в динамике. Материалом исследования послужили фразеологизмы и паремии современного публицистического дискурса, в частности, те из них, что используются в первую очередь в газетных текстах. Особое внимание уделено анализу проблемы семантических и формальных трансформаций в словацких фразеологизмах и паремиях, степени ее изученности и актуальности в современной европейской лингвистике, о чем свидетельствуют многочисленные работы исследователей, содержащих различные точки зрения и подходы к исследованию анализируемой нами научной проблемы. В докладе также рассмотрены модели трансформаций фразеологизмов и паремий в словацком публицистическом (газетном) дискурсе, проанализированы их функции в публицистическом тексте. В обобщении рассмотрена и подытожена суть и современное состояние проблемы языковой динамики современной публицистики, проанализировано значение интертекстуальности для семантизации фразеологизмов и паремий в публицистических текстах.

Dr Justyna Garczyńska (University of Warsaw / Poland): Wpływ płci i wieku na wymowę samogłosek [i], [y] w gwarze Mazowska dalszego

Celem artykułu jest opis fonetyczny, uwzględniający dwa pierwsze formanty, akcentowanych samogłosek [i], [y] w kontekście spółgłosek twardych, występujących w mowie kobiet i mężczyzn, pochodzących z terenów wiejskich Mazowska dalszego. Analizy miały na celu zbadanie różnic pomiędzy [i], [y] w mowie informatorów w związku z opisywanym w opracowaniach dialektologicznych zjawiskiem ich fonetycznego utożsamiania się oraz wpływu na wymowę badanych samogłosek płci i wieku respondentów. Podjęto również próbę opisu wpływu polszczyzny ogólnej na realizacje [i], [y]. W wyniku przeprowadzonych analiz stwierdzono, że u żadnego z respondentów nie zachodzi fonetyczne utożsamienie się [i], [y], na wymowę badanych samogłosek mają wpływ zarówno wiek, jak i płeć respondentów, język ogólnopolski ma wpływ na zmiany wymowy samogłoski [y] w grupie mężczyzn. Zauważono także nowe tendencje w wymowie badanych samogłosek polegające na uprzednieniu artykulacji samogłoski [i] w średnim i młodszym pokoleniu mężczyzn i kobiet oraz na cofaniu artykulacji [y] w średnim i młodszym pokoleniu kobiet.

Dr hab. Anna Ginter (University of Łódź / Poland): Specyfika synestezyjnych barw (na podstawie autobiografii Vladimira Nabokova)

Celem wystąpienia jest przedstawienie odpowiedzi na pytania: a) W jakim stopniu barwy w autobiograficznych tekstach Vladimira Nabokova, pisarza znanego z daru synestezyjnego postrzegania świata, wynikają z jego własnej konceptualizacji, a na ile powielają uniwersalne schematy? b) W czym wyraża się specyfika języka Nabokova w odniesieniu do sposobu nazywania i opisu wrażeń kolorystycznych? Materiał poddany analizie obejmuje przypadki użycia określeń kolorystycznych, w tym określeń barw i odcieni, biorąc pod uwagę również terminy określające stopień natężenia światła. Punktem odniesienia dla klasyfikacji określeń barw występujących w opowiadaniach Nabokova była klasyfikacja nazw skoncentrowanych wokół dominant barw podstawowych zaproponowana przez Andrzeja Narlocha (2013). Z uwagi na bardzo szeroki zakres podjętej problematyki, artykuł ma charakter rozważań wprowadzających do dalszych badań i sygnalizujących występowanie zjawisk językowych wymagających pogłębionej analizy na szerszym materiale.

Dr Renata Gliwa (University of Łódź / Poland): Słownik semantyczny a mózgowy procesy językowe – wybrane aspekty

Słownik semantyczny to system słownictwa funkcjonujący w umyśle człowieka. Składają się na niego hasła odpowiadające poszczególnym jednostkom leksykalnym, powiązane kategorie semantyczne. Kategoria semantyczna to minimum znaczeniowe tkwiące w świadomości ludzi, składające się na ich wiedzę referencjalną. Płynne „przywoływanie” słów możliwe jest dzięki sieciom semantycznym łączącym pojęcia w określone zbiory i mechanizmowi aktywacji leksykalnej. Słownik semantyczny to twór wrażliwy na działanie zmian pojawiających się w organizmie człowieka np. w wyniku rozwijania się chorób neurodegradacyjnych. Prezentowane badania mają na celu opis stanu słownika u osoby, u której rozwija się patologiczny proces neurologiczny prowadzący do jego degradacji. Wyniki badań poddano analizie jakościowej oraz ilościowej. Ocena ilościowa obejmowała wynik tzw. produkcji słownej. Ocena jakościowa

miała na celu: 1) wskazanie najlepiej zachowanych połączeń semantycznych; 2) analizę najczęściej popełnianych błędów; 3) analizę zjawisk świadczących o jakości dostępu do słownika; 4) wskazanie prawdopodobnych przyczyny „rozpadu” kategorii semantycznych.

Dr Svitlana Gravani (Heidelberg University / Germany): Emotionsbezeichnende und emotionsausdrückende Metaphern im Ukrainischen und im Deutschen

Der Vortrag stellt die Ergebnisse einer kontrastiven Studie zu deutschen und ukrainischen Emotionsmetaphern vor. Bei Emotionen handelt es sich um psychische Zustände einer bestimmten Qualität, Intensität und Dauer. Als allgemeine psychische und psychophysiologische Phänomene der Menschen existieren Emotionen in allen Gesellschaften und Kulturen. Nach SCHWARZ-FRIESEL (2013, 1) bestimmen sie einen Großteil unserer Wahrnehmungs-, Denk- und Handlungsprozesse. Da sich hinter Metaphern bekanntlich von Grund auf unterschiedliche, historisch bedingte und kulturspezifische Denkmodelle, Lebensweisen sowie Mentalitäten verstecken, ist die Untersuchung kontrastiv angelegt. Im Mittelpunkt der Betrachtungen steht dabei die Verwendung von Emotionsmetaphern in aktuellen deutschen und ukrainischen Diskursen, die die menschlichen Basisemotionen Freude und Trauer ausdrücken. Es ergeben sich hierbei folgende Forschungsfragen: Welche Konzeptualisierungsmuster lassen sich hinter metaphorischen Ausdrucksformen der Emotionen Freude und Trauer im Ukrainischen und im Deutschen generalisieren? In welcher Hinsicht sind metaphorische Ausdrücke in beiden Sprachen ähnlich und in welcher eher unterschiedlich?

Dr Magdalena Grupa-Dolińska / Магдалена Група-Долинська (Nicolaus Copernicus University in Toruń / Poland): Механизмы калькирования польских фразеологизмов в русском говоре старообрядцев, проживающих в Польше

Старообрядцы, этноконфессиональная группа, возникшая вследствие литургической реформы патриарха Никона в Русской православной церкви в XVII в., на территории Речи Посполитой оказались уже на рубеже XVII-XVIII вв. В момент прибытия они пользовались русским говором, который сохранился до сих пор, вопреки углубляющемуся воздействию польского языка, проявляющегося на всех его уровнях. Большинство изменений отражается, как правило, на лексико-фразеологическом уровне языка. Влияние польского языка в области фразеосистемы проявляется возникновением всё увеличивающегося числа фразеологических калек и полукалек. Иногда одни и те же польские фразеологизмы воспроизводятся в исследуемом русском говоре по-разному, с помощью разных лексем. Цель данного доклада – представить механизмы калькирования польских фразеологизмов в высказываниях старообрядцев на родном русском говоре, т.е. показать, каким образом отдельные информанты пополняют лексический состав польской фразеологической модели и попытаться выявить факторы, которые влияют на выбор компонента.

Dr Agata Hącia (University of Warsaw / Poland): Charakterystyka najnowszych frazeologizmów polskich na materiale Obserwatorium Językowego UW

Obserwatorium Językowe UW (www.nowewyrazy.uw.edu.pl) prowadzi słownik neologizmów polskich, gromadzący nowe (odnotowane po umownej dacie 2003 r.) jednostki leksykalne polszczyzny, w tym frazeologizmy. W momencie przygotowywania referatu opublikowanych zostało ok. 4500 haseł. W wystąpieniu omówię: a) jaką ich część stanowią jednostki frazeologiczne i od czego ta liczba zależy (odniosę się m.in. do sposobu pozyskiwania i opracowywania materiału OJUW), b) które typy związków frazeologicznych (według klasyfikacji A.M. Lewickiego) są najliczniej reprezentowane, c) jakie problemy związane z tworzeniem artykułów hasłowych opartych na związkach frazeologicznych napotykać redaktorzy OJUW (m.in. problem z wyodrębnianiem granic i z wariantowością frazeologizmów). Przedstawię również rozwiązania przyjęte przez zespół redakcyjny na nowej stronie OJUW (www.obserwatoriumjezykowe.uw.edu.pl), gdzie zostanie przeniesiony materiał z dotychczasowej witryny i gdzie będą wprowadzane dotąd nieopublikowane hasła. Rozwiązania te służą, z jednej strony, dokładniejszemu opisowi leksykograficznemu neologicznych jednostek polszczyzny, z drugiej – ułatwiają badaczom przeszukiwanie zasobów OJUW pod kątem prowadzonych przez siebie prac.

Dr Anna Iacovou (University of Łódź / Poland): Z badań nad rosyjską korespondencją prywatną XVII wieku: rzeczowniki nazywające przedmioty

Przedstawiona w referacie analiza rzeczownika łączy w sobie kilka aspektów badawczych z zakresu językoznawstwa m. in. słotwórczy i semantyczny. Naszym celem jest zaprezentowanie użycia wybranych form rzeczownikowych w listach prywatnych poszczególnych przedstawicieli społeczeństwa. W oddzielnym omówieniu zebrane zostaną rzeczowniki znaczeniowo neutralne i rzeczowniki w formie zdrobniałej o jednoznacznym zabarwieniu emocjonalnym – pozytywnym lub negatywnym: kiedy były używane? Zwrocona przy tym będzie uwaga na budowę słotwórczą/morfologiczną wyrazów, gdyż wśród badanych jednostek leksykalnych znajdują się zarówno wyrazy proste, słotwórczo niepodzielne, jak i derywaty o złożonej konstrukcji słotwórczej. Wyrażanie uczuć wiązało się z użyciem konkretnej formy i właśnie na przykładzie rzeczownika postaramy się wykazać jakie emocje owe formy mogły wyrażać. Obecność konkretnych sufiksów w ich strukturze wydaje się być tu nieodzowna. Omawiane rzeczowniki łączą się ponadto w grupy pod względem znaczeniowym, co wskazuje na ich różnorodność nie tylko z uwagi na budowę słotwórczą, ale także znaczenie ogólne, leksykalne i określone w konkretnym kontekście, sytuacji komunikacyjnej, gdzie ulega swoistej modyfikacji semantycznej i m.in. nacechowaniu ekspresywnemu.

Dr Monika Jabłońska (University of Warsaw / Poland): Status fraz przyimkowo-nominalnych przy rzeczownikach

Tematem referatu będzie status fraz przyimkowych występujących przy rzeczownikach awalentnych, tworzących wyrażenia typu: *list do Marii, pociąg z Warszawy do Poznania, lekarstwo na grypę*. Tradycyjna gramatyka (Z. Klemensiewicz) interpretuje je dwojako: a) jako przydawkę przyimkową (np. *Dom po dziadkach znajduje się na końcu wsi.*), b) jako przydawkę przyimkową albo jako dopełnienie (*Odziedziczył dom po dziadkach.*). Frazy tego typu nie doczekały się jeszcze opracowania w literaturze przedmiotu. Niewielką grupę takich struktur opisały D. Kopcińska i U. Andrejewicz w niepublikowanym jeszcze artykule „Przydawka czy dopełnienie, czyli o nieostrych granicach między wymaganiami składniowymi czasownika i rzeczownika”. Problem jednak okazuje się o wiele obszerniejszy, niż wynikałoby to z analizy przedstawionej w przytoczonym artykule.

Mgr Jiří Jančík, Ph.D. (Charles University, Jan Amos Komenský University in Prague / Czech Republic): On the morpho-syntactic status of the phoric exponent *co* in the (colloquial) Czech language

The aim of the paper is to describe and identify the morpho-syntactic status of the exponent *co* in the Czech language. As a result of a series of paradigmatic transformations and the heritage of a diachronic tradition, the paradigm of morphemic chains with the main constituent *co* is shifting out of the category of “pure relative pronouns”. Occurrences such as (a) *Děkujeme všem, co nám pomáhají.* (b) *Jedl suchý chléb, co mu zbyl.* (c) *To je ten kluk, co znáš jeho maminku.* (d) *To je ten člověk, co jsem ti o něm povídal.* (e) *Měla na sobě ten mohérový kabát, co v něm běhala po městě.* and (f) *Ta hospoda, co jsme v ní včera byli.* indicate such a status and category shift. If scholars were weighing, for the paradigm being examined, categories such as “analytic relative pronoun” or “connecting particle”, other categorizations also have to be proposed in consideration of similar constructions such as (1) *Tatínek vyrobil z papíru dvě lodky a ty jsme potom pouštěli v potoce.* and (2) *[Noe] opět vypustil [holubici], ana se nevrátí.* The desematization of the *co*-based paradigm and the changes of its distributional patterns seem to suggest its evolution toward adverbial or conjunctive reinterpretation.

Dr Szabolcs Janurik / Сабольч Янурик (Eötvös Loránd University / Hungary): Новые несклоняемые английские заимствования в русском языке последних лет в свете словарных и корпусных данных

В настоящем докладе рассматриваются несклоняемые слова англоязычного происхождения, которые проникли в русский язык за последние десятилетия. Особое внимание уделяется процессам морфологической адаптации иноязычных неологизмов в русском языке в конце XX – начале XXI вв., сопоставляются данные их регистрации в разных лексикографических изданиях и случаи их употребления в корпусных материалах. В русской грамматической системе несклоняемыми являются, прежде всего,

иноязычные слова с нестандартными флексиями. За несколькими исключениями (*барбекю, мультимедиа, наблик рилейшнз, тату* и др.) это имена существительные, оканчивающиеся на *-и*: *боди, джакузи, парти, секьюрити, франчайзи, фэнтези* и др. В отдельную группу входят названия лиц женского пола по их профессиональной принадлежности с конечным согласным: *бэбиситтер, бизнесвумен, гёрлфренд, кавергёрл* и др. Родовая принадлежность несклоняемых заимствованных существительных определяется по морфологическим и семантическим признакам, нередко вступающим в конкуренцию друг с другом. Под влиянием этих противоположных факторов (в данном случае – формальной и смысловой аналогии) могут возникать колебания в причислении неологизмов к тому или иному грамматическому роду.

Dr hab. Lechośław Jocz (The Jacob of Paradies University / Poland): Wymowa *r^j w kaszubskiej gwarze Boru i Jastarni

Opracowania fonetyki kaszubskiej z przełomu XIX i XX wieku dokumentują praktycznie konsekwentne zachowanie wymowy *r^j jako [r̥] (tzw. *r frykatywne*). Opisy z połowy wieku 20 stwierdzają natomiast zaawansowany zanik elementu drżącego i jego zachowanie tylko u starszych użytkowników gwar kaszubskich, a najnowsze opracowania sugerują pełny jego zanik i konsekwentną wymowę *r^j jako spółgłoski czysto szczelinowej. Wstępne doniesienia z Półwyspu Helskiego wskazują jednak na fakultatywne zachowanie [r̥] u części informatorów, przy czym u niektórych z nich ze stosunkowo wysoką częstotliwością. Niniejsze opracowanie zawiera analizę całości materiału z Boru i Jastarni (niemal 11 godzin czystych nagrań od 21 informatorów obu płci i w różnym wieku). Przedstawiona jest tu przede wszystkim szczegółowa analiza fonetyczna różnych realizacji *r^j (należą tu warianty czysto frykatywne, warianty z elementem drżącym o różnej ilości drgań, różnej długości i różnej prominencji elementu drżącego i szczelinowego) oraz analiza fonologiczna (której centralnym zagadnieniem jest stosunek *r^j do *f i *ʒ).

Dr hab. Klaudia Koczur-Lejk, prof. US (University of Szczecin / Poland): Wizerunek czeskiej hrabianki jako (anty)portret biblijnej Marii Magdaleny w kazaniu pogrzebowym z XVII w.

W referacie zostanie zaprezentowany wizerunek laudacyjny Marii Magdaleny Helversenowej z Helversheimu hrabianki z Dobrša nakreślony w kazaniu pogrzebowym ku jej czci, które zostało opublikowane w 1663 roku. Celem rozważań jest zbadanie w jaki sposób nieznanemu autorowi kazania konstruuje obraz zmarłej w oparciu o porównanie jej cech charakteru oraz sposobu życia z biblijną patronką Marią Magdaleną. Typowy dla kazań pogrzebowych motyw „imitatio sanctorum” występuje tu w zmodyfikowanej formie. Zmarła Maria Magdalena Helversenová z jednej strony została przedstawiona jako przeciwieństwo Marii Magdaleny- jawnogrzesznicy, z drugiej zaś jako naśladowczyni duchowych przymiotów Marii Magdaleny – świętej.

Dr Katarzyna Kondzioła-Pich (University of Szczecin / Poland): Covidowe teorie spiskowe w świetle pragmatyki językowej (na podstawie komunikacji internetowej)

Teorie spiskowe na temat pandemii koronawirusa mają wyjaśnić, dlaczego pojawiła się ona na świecie i kto czerpie z niej korzyści. Komisja Europejska na oficjalnej stronie internetowej podaje, że badanie przeprowadzone w 28 krajach dowodzi, iż ponad 3 ankietowane osoby na 10 wierzą, że rozprzestrzenianie się COVID-19 jest umyślnie powodowane przez zagraniczną potęgę lub inną siłę. Najpopularniejsze w Polsce teorie spiskowe na temat pandemii brzmią: 1. koronawirus to broń biologiczna; 2. za wywołanie pandemii odpowiedzialne są tajemnicze organizacje, chcące zrealizować swoje interesy; 3. koronawirus nie istnieje; 4. polskie władze pod pretekstem pandemii chcą ograniczyć na stałe prawa obywateli; 5. rząd fałszuje informacje o liczbie ofiar. Podczas wystąpienia omówione zostaną pragmatyczne aspekty językowych sposobów rozpowszechniania w Internecie teorii spiskowych na temat SARS-CoV-2.

Доц. Михаил М. Кондратенко / Mikhail M. Kondratenko, к.ф.н. (Yaroslavl State Pedagogical University / Russia): Семантические модели обозначения времени в кашубских говорах

Понятие времени представляется одним из важнейших в системе восприятия мира человеком, поэтому большой интерес вызывает то, каким образом время интерпретируется в языке. В процессе номинации не только создаются языковые единицы, но и реализуются определенные семантические модели, представляющие ментальные архетипы в лексике. Большой интерес в этом отношении вызывает кашубский диалектный ареал, в котором отмечен ряд подобных семантических моделей, или сдвигов, в частности: 'Рождество' ⇒ 'декабрь' (*goedé* 'Рождество', *goednik* 'декабрь'); 'серый цвет' ⇒ 'наступление/окончание темного времени суток' (*v nocé je ujedno buro* (ночь всегда темно-серого цвета); 'зима' ⇒ 'весна, период времени весной' (*zimk* 'весна', *roezimk* 'вторая половина весны'); 'растительная пища' ⇒ 'период времени, когда недостаточно продуктов питания (*gurkovi čas* (огуречное время) 'голодное время между урожаями').

Dr Michał Kozdra / Михал Коздра (University of Warsaw / Poland): Принципы приведения иллюстративных словосочетаний в учебной лексикографии на примере русско-польских лексических параллелей семантического поля «туризм»

Целью доклада является освещение основных принципов приведения иллюстративных примеров в «Учебном тематическом словаре русско-польских лексических параллелей». Иллюстративные словосочетания используются в учебной лексикографии для того, чтобы дать необходимый контекст употребления данной лексической единицы и помочь учащимся освоить новую лексику. Главными принципами выявления иллюстративных словосочетаний является частотность употребления в русском языке, а также

возможность указания разнообразия грамматических форм и лексической сочетаемости. В докладе представлены примеры русско-польских пар лексических параллелей из лексико-семантического поля «Туризм», например: *банкомат – bankomat, самолёт – samolot, виза – wiza, кемпинг – kemping, клиент – klient, лежак – leżak, лыжи – łyżwy*. Для пары *банкомат – bankomat* иллюстративными словосочетаниями могут служить следующие: *получить наличные в банкомате, пользоваться банкоматом, снять деньги в банкомате, банкомат не работает, банкомат съел карту, ближайший банкомат* (для русской части словарной статьи) и *szukać bankomatu, najbliższy bankomat, wypłacać pieniądze w bankomacie, awaria bankomatu* (для польской стороны).

M.A. Eugen Kravchenko (Eberhard Karls University of Tuebingen / Germany): The contextually-conditioned imperfective past in Ukrainian

The contextually-conditioned imperfective past is a well-described phenomenon in the West Slavic languages. Especially for Czech, it was thoroughly illustrated and analysed by Ivančev (1961), Křížkova (1963), Stunova (1992), Berger (2013a; 2013b), and others. Dickey (2000) examined several Slavic languages and depicted a connection between the less frequent CCIP in Russian and the ingressive prefixes *za-* and *po-* (Dickey 1999, 2011). Zorichina-Nil'sson (2014) found stylistic features of the usage of the CCIP in Russian and mentioned some semantic categories of imperfective verbs used in corresponding contexts. This talk presents further steps in describing the CCIP in Ukrainian and its comparison with equivalent contexts in Russian and Czech. The basis for the study is provided by examples from the parallel corpus InterCorp (hosted by the Czech National Corpus). Additionally, the regional distribution of the phenomenon in Ukrainian is investigated by means of data from GRAC (General Regionally Annotated Corpus of Ukrainian).

Dr Piotr Krężel (University of Łódź / Poland): Słowiańszczyzna w pracach Nila A. Popova (1833–1892)

Wiek XIX to czas, w którym zarówno idee słowianofilskie, jak i badania słowiańskiej przestrzeni kulturowej cieszyły się niezwykle dużą popularnością. Słowiańszczyzna znajdowała się wówczas w orbicie zainteresowań wielu badaczy. Celem referatu jest zaprezentowanie działalności naukowej jednego z takich uczonych - Nila A. Popova (1833–1892) - rosyjskiego historyka oraz slawisty, który w drugiej połowie XIX stulecia był zaliczany do najważniejszych badaczy dziejów kilku słowiańskich narodów. W wystąpieniu zostanie przedstawiony krótki szkic biograficzny tego uczonego. Główną jednak intencją prezentacji konferencyjnej będzie ukazanie bogatego i zróżnicowanego dorobku naukowego rosyjskiego humanisty. W referacie zostaną wyodrębnione najważniejsze zainteresowania badawcze Nila Popova, ze szczególnym uwzględnieniem Słowiańszczyzny Zachodniej oraz Południowej. Nie zostanie również pominięta jego aktywność edytorska oraz traduktologiczna. Ten element pracy Popova zostanie zaprezentowany na przykładzie translacji na język rosyjski jednego z najstarszych zabytków memuarystyki serbskiej, czyli pracy Symeona Pišćevicia (1731–1797) pt. *Memoari*.

Mgr Svetlana Kucheriavaia (University of Łódź / Poland): Stereotypes of Russians in the contemporary public discourse in Poland in the time of the pandemic

The aim of the paper is to provide a comparative analysis of the reasons and factors involved in the development of national stereotypes in Polish-Russian relations throughout history and in the time of the pandemic crisis. It analyses contemporary public discourse concerning national stereotypes of Russians in Poland during the pandemic and finds out the influence of existing stereotypes on economic and political cooperation between Poland and Russia and the impact of the ongoing pandemic crisis on the appearance and usage of stereotypes in public discourse in Poland. In the contexts of post-war rhetoric and centre-periphery theory, the image of Russia in Poland has often been negative. On the other hand, in trans-border regions, such as Warmia and Mazury, Russia is seen as a valuable economic partner. Data about the stereotypical image of Russians and Russia in Poland identifies both positive and negative attitudes; however, the dominance of negativism in the current public discourse is increasing nowadays.

Mgr. Tatjana Loikova-Nasenko, Ph.D. (Jan Amos Komenský University in Prague / Czech Republic): Окказионализмы в речи студентов-иностранцев (на примере русского языка)

Речи студентов, изучающих язык как иностранный, присуща интерференция. Она прослеживается на всех уровнях языка. В процессе мышления на двух языках в речи студентов-иностранцев иногда возникают новые лексемы непреднамеренного образования, так называемые окказионализмы. Данные лексемы отличаются от слов, создаваемых студентами-иностранцами в результате интерференции. Главным отличием является, прежде всего, способ их образования. При интерференции к основе слова иностранного языка присоединяются словообразовательные или словоизменительные морфемы родного языка либо используется целое слово из родного языка с адаптированным под иностранный язык произношением или происходит его фонетическая транскрипция. При создании окказиональной лексики участвуют, прежде всего, словообразовательные средства иностранного языка и лишь в некоторых случаях – частично присоединяются морфемы родного языка. Такого рода окказионализмы не получают распространения в речи студентов-иностранцев, так как являются индивидуальными, авторскими и образуются в случаях, когда необходимо быстрое мышление в условиях ограниченного количества времени, что принуждает использовать метод эвристического мышления. Однако некоторые окказионализмы образуются в речи студентов-иностранцев чаще. Прежде всего это связано с особенностями спряжения некоторых глаголов в русском языке или с наличием созвучных слов в иностранном и родном языках.

Dr Jarosław Łachnik (University of Warsaw / Poland): Wybrane problemy społeczno-polityczne i kulturowe w najnowszym słownictwie polskim – na materiale Obserwatorium Językowego UW

Podstawą wystąpienia będzie najnowsze słownictwo zebrane w słowniku neologizmów Obserwatorium Językowego UW. Jest to słownik społecznościowy, czyli większość haseł została zgłoszona przez użytkowników języka (choć opracowana przez redaktorów). Użytkownicy języka zgłaszają hasła, które wydały im się ważne, zwróciły ich uwagę, uderzyły ich w codziennym języku. Na tym tle warto przyjrzeć się temu, jakie najnowsze procesy polityczne, społeczne i kulturowe odbijają się w tym słownictwie (np. *trzaskobus*, *dudabus*, *afery madrycka*, *zahoffmanić*, *być na jakimś wkurwie*, *sasinalia*, *wybory kopertowe*, *homing*, *antykrowinista*, *mateista*, *koronaferie*, *covidiota* itp.). Pozwoli to odpowiedzieć na pytanie: jakie najnowsze zjawiska i procesy nie tylko uzyskały swoich „reprezentantów” językowych, lecz także – a może: co więcej – ci „reprezentanci” byli na tyle „silni”, wyraźnie obecni w języku i w świadomości jego użytkowników, że postanowili oni odnotować je w słowniku neologizmów. Autor wystąpienia wyodrębnił około 200 takich jednostek. Zostaną one przeanalizowane pod kątem semantycznym (poła leksykalne przez nie reprezentowane), a także formalnym (podział ze względu na typ jednostki: zapożyczenia, neologizmy semantyczne i słowotwórcze).

Dr Monika Łuszczuk (Maria Curie-Skłodowska University / Poland): Wpływ budowy języka na fonetyczne cechy głosek polskich. Doniesienia z badań

Za fonetyczne cechy głosowych realizacji fonemów odpowiadają ruchy i układy narządów artykulacyjnych mówcy, z których najważniejszy jest język (Pluta-Wojciechowska, Sambor, 2017). Pozycja wertykalno-horyzontalna jest pozycją wyjściową dla wielu głosek języka polskiego (Pluta-Wojciechowska, 2013). Są więc w polszczyźnie głoski, które mogą okazać się zbyt trudne dla użytkowników z mniej ruchomym językiem. Ruchomość z kolei w dużym stopniu jest zdeterminowana przez wędzidelko, znajdujące się na jego spodniej stronie (Ostapiuk, 2005). Celem prezentowanych badań jest określenie zakresu zróżnicowania cech głosowych realizacji fonemów u użytkowników polszczyzny w zależności od właściwości ich wędzidelka.

Dr hab. Julia Mazurkiewicz-Sułkowska, prof. UŁ (University of Łódź / Poland): Obraz inteligencji w teczках służb specjalnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Ludowej Republiki Bułgarii

W trakcie wystąpienia zostaną zaprezentowane wyniki kolejnych badań nad językiem teczek służb specjalnych w Polsce Rzeczypospolitej Ludowej i Ludowej Republice Bułgarii. Wystąpienie będzie poświęcone obrazowi inteligencji (naukowców, artystów, dziennikarzy) w dokumentach służb specjalnych. Zostanie przedstawiona zarówno charakterystyka przedstawicieli inteligencji oczyma funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa, jak i obraz kolegów po fachu, wyłaniający się ze zarchiwizowanych donosów polskich i bułgarskich

intelektualistów. Zostanie również zwrócona uwaga na językowe środki wyrażania rezerwy prawdziwościowej w donosach zarówno przez osoby przekazujące informacje, jak i przesłuchujących lub raportujących funkcjonariuszy.

Nailya Mirieva / Наиля Мириева, Ph.D student (Eötvös Loránd University in Budapest / Hungary): К вопросу палеографии и орфографии китаба Ибрагима Хосеневича

Доклад посвящен орфографическим особенностям памятников белорусских татар на примере китаба Ибрагима Хосеневича. Несмотря на то, что китабистика как отдельная научная отрасль продолжает активно развиваться, существует большое количество исторического материала, который мало изучен или имеет только палеографическое описание. Таким образом, тема белорусских китабов продолжает быть актуальной и требует дальнейшего исследования. В докладе рассмотрены особенности графики и орфографии китаба И.Хосеневича в славянской и арабской частях текста. С помощью аналитического подхода и сравнительного анализа на конкретных примерах прослеживаются орфографическая непоследовательность употребления отдельных букв, графические ошибки и отличия в использовании арабского алфавита для передачи славянского и арабского текстов. Текст памятника представлен согласно системе транскрипции и транслитерации Ч.Лапича. Примеры, приведенные на арабском языке, сопровождаются переводом, так как арабский и славянский тексты являются важным смысловым дополнением друг друга.

Ст-преп. Наталья А. Мирошниченко / Natalia A. Miroshnichenko (Yaroslavl State Pedagogical University / Russia): Славянский фольклор в творчестве русских символистов (философско-эстетический аспект)

Одним из путей постижения художественного мира автора является рассмотрение его произведений в свете народнопоэтической традиции. Начало XX века называют «ренессансом русской культуры», поскольку в это время она достигла высокой степени утонченности. Основными художественными понятиями эпохи являются декаданс и символизм, потому что они выражали становление жизнотворчества. Художников привлекал фольклор с его синкретичным сознанием, верой в слово и в мифологических персонажей, влияющих на жизнь человека. Поэты и прозаики интересовались славянским фольклором как источником национальной мифологии, возможностью прикоснуться к «темным корням бытия». Доклад посвящен опыту использования русскими символистами потенциально заложенных в жанре сказки возможностей синтезировать жанровые начала притчи, анекдота, новеллы, чтобы сформировать новую мифологию, отвечающую современной модели мира.

Doc. dr. Maja Pandžić (University of Zadar / Croatia): The “Major Pronin” stories by Lev Ovalov – The Beginning of a Mythological Hero

During the previous century the image of Major Pronin transformed into Russian folklore; he became a hero of many anecdotes and even parodies. In fact, his image became a part of everyday Russian life to such an extent it was hard even to imagine that this character was born of a writer’s fantasy, claims Arsenij Zamost’janov. Despite the great popularity of this Soviet detective, scientific journals show little interest in exploring the first stories of his creator, Lev Ovalov (Lev Sergeevich Shapovalov), who was even arrested on charges of revealing the secret methods of Russian intelligence in his texts. The aim of this paper is to address several aspects of Ovalov’s first stories featuring Major Pronin: the methods Pronin employs in investigating and chasing criminals, some of which are similar to those in the detective stories of Western authors such as Edgar Allan Poe and Arthur Conan Doyle, albeit shown here in a different light; the presence of Soviet censorship and propaganda in depicting the relationships between characters, in their characterization, and in the world-building and chronotope; to question the role of mild humour lurking in the background of the stories; and to highlight the values of such literature.

Dr Marta Piasecka (University of Warsaw / Poland): Partykuły w nauczaniu języka polskiego jako obcego na poziomach A1 i A2 – dobór, znaczenie, funkcje (na materiale wybranych podręczników)

Celem referatu jest przedstawienie zasobu partykuł w tekstach i ćwiczeniach zawartych w wybranych podręcznikach do nauczania języka polskiego jako obcego na poziomach A1 i A2. Partykuły, rozumiane jak w: Grochowski i in. 2014, nie są przedmiotem nauczania w podręcznikach, nie poświęca się im ćwiczeń, ponadto słowniki przeznaczone dla uczących się polskiego jako obcego nie notują wszystkich, a podane tam informacje są niezadowolające. Ważne jest zatem określenie repertuaru partykuł i prezentacja ich znaczenia, składni oraz użycia do wyrażania intencji komunikacyjnych. W referacie skoncentruję się na porównaniu zestawów partykuł dobranych przez autorów podręczników na poziom A1 i poziom A2, skonfrontowaniu ich znaczenia ze znaczeniami podanymi w słownikach ogólnych i dla uczących się języka polskiego jako obcego, a także zakwalifikowaniu do wyrażania funkcji komunikacyjnych opanowywanych na najniższych poziomach zaawansowania.

Доц. д-р Борислав Попов / Borislav Popov (South-West University “Neofit Rilski” / Bulgaria): Христианские святые и некоторые их имена в болгарской народной традиции

В докладе представлены результаты исследования имен христианских Святых, характерные для болгарской народной традиции. Данные номинации рассмотрены в контексте болгарских народных верований касательно каждого из них. Христианские Святые в болгарской народной традиции являются носителями культуры и традиций разных эпох и сословий. Несмотря на их фиксацию в официальном каноне, в некоторой степени их можно считать «наследниками» различных языческих божеств, поскольку они сохранили реликты многих устойчивых древних культов. Помимо имен в

исследовании также рассмотрены эпитеты, относящиеся к имени Святого или полностью заменяющие его, так как они часто являются основой для создания прозвищ, связанных с качествами, функциями и атрибутами бывших языческих божеств. В докладе проанализированы лексико-семантические особенности номинаций – имен Святых и соответствующих им эпитетов, определены соответствующие номинативные признаки для каждого из них. В результате исследования установлено, что мотивом для рассматриваемых типов номинации являются болгарские народные мифологические верования.

Dr Kamila Potocka-Pirosz (University of Warsaw / Poland): Badanie fluencji semantycznej u dzieci w wieku przedszkolnym

Пłynność, z jaką przypominamy sobie i wypowiadamy słowa z danej kategorii, angażuje wiele funkcji poznawczych: funkcje językowe, uwagę dowolną, pamięć semantyczną i pamięć operacyjną. Celem referatu jest przedstawienie wyników badania fluencji semantycznej u dzieci od czwartego do szóstego roku życia, których mowa rozwija się w sposób prawidłowy. Materiał badawczy dotyczy dwóch kategorii semantycznych: nazw zwierząt i nazw ostrych przedmiotów (por. Łucki 1995). Wybór tematu wynika z faktu, że w literaturze przedmiotu spotyka się przede wszystkim dane dotyczące fluencji u osób dorosłych (por. Szepietowska, Gawda 2012, Piskunowicz i in. 2013), zarówno zdrowych, jak tych dotkniętych zaburzeniami mowy (np. afazją lub chorobami neurodegeneracyjnymi), brakuje natomiast analiz dotyczących fluencji u dzieci. Pytania badawcze, na które chciałabym odpowiedzieć, to: jaka jest średnia liczba generowanych przez dzieci słów w danej kategorii, jak liczne i jak długie klastera tworzą dzieci oraz jaka jest liczba przełączeń między klasterami. Oceny klasterów i przełączeń dokonam na podstawie kryteriów zaproponowanych przez R. Gomez i D. White (2006).

Prof. dr. Marina Radčenko (University of Zadar, Croatia): К вопросу о графической окказиональности в российских и хорватских массмедиа

В докладе рассматриваются различные проявления графической окказиональности в российских и хорватских средствах массовой информации. Графическая окказиональность изучается в словообразовательном аспекте, как средство создания выразительных индивидуально-авторских неологизмов. Проводится анализ структурно-семантических особенностей окказиональных новообразований, произведенных путем видоизменения графического облика узуальных слов. Среди способов создания графических окказионализмов, представленных в обоих исследуемых языках, следует выделить неuzuальное чередование строчных и прописных букв, нестандартное использование скобок, дефиса, кавычек, нетрадиционное деление слова на сегменты, образование нового слова на базе словосочетания или предложения путем ликвидации пробелов между словами или замены пробела дефисом, а также создание контаминированных новообразований с графическим выделением сегмента. Выявляются наиболее продуктивные словообразовательные модели, по которым возникают графические окказионализмы в двух родственных славянских языках.

Dr hab. Krystyna Ratajczyk (University of Łódź / Poland):
Антипословицы как антидот против пандемии коронавируса (на материале русского языка)

Целью исследования в настоящей статье является анализ русских антипословиц, связанных с темой «коронавирус». Нас интересуют их структура и семантика, с учетом коннотации термина «коронавирус». Объектом исследования мы сделали 46 единиц, извлечённых с соответствующего интернет-сайта. Они появились там как способ отреагировать пандемию, «убить ее смехом». Хотя всемирное бедствие, каким является пандемия, стало толчком к различным лингвистическим, социолингвистическим, культурологическим размышлениям, то мы не нашли в них разработок, касающихся фразеологических инноваций. Настоящая статья является попыткой частично восполнить этот недостаток. В статье, в качестве основных, были применены методы структурного, семантического и коннотативного анализа. Результатом анализа являются соответствующие структурно-семантические группы антипословиц по теме «коронавирус». Самую большую среди них составляют т. н. «миксатропизмы» или «миксы» с буквальным, актуализированным смыслом.

Dr Mariya Redkva, mgr Barbara Kyrс / Марія Редьква, Барбара Кирц (Jagiellonian University / Poland): Інтерференції у мовленні українських багатомовних дітей

Дослідження присвячене аналізу ознак багатомовності у мовленні українських дітей-білінгвів, які живуть у Польщі. Проаналізовано короткі висловлювання двомовних українсько-польських та російсько-польських дітей віком 6-7 років на основі запропонованих комплектів картинок, на яких зображено різні пори року – весну і осінь. Описи розглянуто на усіх мовних рівнях – фонетичному, лексичному, морфологічному та синтаксичному з точки зору міжмовної інтерференції. В умовах багатомовності це поширена риса мовлення і дорослих, і дітей. На основі анкетування батьків/ опікунів дітей з'ясувалося, що діти походять з різних з мовного погляду родин – з одномовних, в яких розмовляють українською або російською, зі змішаних, в яких розмовляють і російською, і українською або польською і російською чи українською. Мовна ситуація в сім'ї та мова середовища формують мовну особистість дитини, що впливає на особливості використання мов у різних ситуаціях, тобто перемикування (code-switching), та змішування мовних кодів (code-mixing).

Dr hab. Barbara Rodziewicz, prof. US (University of Szczecin / Poland):
Znaczenie asocjacyjne słowa – stałość czy zmienność? Na materiale polskich i rosyjskich skojarzeń werbalnych

Na tle ogólnej teorii znaczenia słowa autorka wystąpienia podejmuje próbę charakterystyki znaczenia asocjacyjnego słowa z punktu widzenia stałości i zmienności jego komponentów w ujęciu konfrontatywnym polsko-rosyjskim. W wystąpieniu zostaną omówione wybrane pojęcia – asocjaty, wyekscerpowane z *Polskiego słownika asocjacyjnego z suplementem* i rosyjskiego

słownika pt. *Сопоставительный русский ассоциативный словарь*, oraz przedstawione wyniki badań skojarzeniowych przeprowadzonych przez autorkę. Analizowane skojarzenia werbalne zamieszczone w skonstruowanym na potrzeby artykułu korpusie danych pochodzą z eksperymentów asocjacyjnych przeprowadzonych w Polsce i Rosji na przestrzeni kilkudziesięciu lat, co umożliwia zaobserwowanie, w jaki sposób konstytuuje się znaczenie asocjacyjne słowa, które jego komponenty są stałe, a które podlegają wymianie i aktualizacji, oraz jakie są tego potencjalne przyczyny.

Kazuhiro Sadakane, Ph.D. (Tokai University, Japan): The Language Planning of Interwar Poland and the Little Treaty of Versailles

This presentation aims to reveal the characteristics of the language planning of interwar Poland (the so-called Second Polish Republic), by considering the Little Treaty of Versailles which was concluded between the principal Allied powers and Poland in 1919. Interwar Poland was the most multinational state in Europe at that time, and around 30% of the total population consisted of non-Polish citizens. Many legal acts, including the so-called “Borderland Acts” (Pol. *Ustawy kresowe*) were arranged to deal with the linguistic issues of minorities. In addition, the Little Treaty demanded that Poland should abide by the rules of protection of the civil rights of minorities. Hence, the language planning of interwar Poland was decided on with various conditions, some of which were not favourable for Poland. Poland was particularly opposed to the Little Treaty, because it was possible that some of its conditions would further complicate minority issues. This presentation reveals the characteristics of the language planning of interwar Poland, while considering the political complexity of the aftermath of WWI.

Доц. Ольга В. Саприкина / Olga V. Saprikina, к.и.н. (Russian State University for the Humanities, Russian Presidential; Academy of National Economy and Public Administration / Russia): Участие российских ученых в полемике о поддельных чешских рукописях (краледворской и зеленогорской) во второй половине XIX в.

Доклад содержит новые результаты исследования одного из наиболее громких споров в славяноведении XIX в., который разгорелся вокруг Краледворской и Зеленогорской рукописей, представленных общественности чешским ученым-филологом В. Ганкой. Данные рукописи, выданные за средневековые чешские эпические произведения, но поддельные, стали одним из маркеров культурного национализма и исторической памяти не только чешского, но и других славянских народов. В российском славяноведении тема Краледворской и Зеленогорской рукописей была чрезвычайно актуальна. В разное время ею занимались И. И. Срезневский, О. М. Бодянский, В. И. Ламанский, А. Н. Пыпин и др. И. И. Срезневский был убежден в том, что эти тексты подлинные; он использовал их в преподавании чешской палеографии. Его ученик В. И. Ламанский прошел путь от полного принятия до совершенного разочарования в данных исторических источниках. Задача настоящего доклада – проанализировать мнения и комплекс доказательств, предоставленных перечисленными выше российскими учеными о подлинности / поддельности чешских рукописей, а также об их роли в формировании исторической памяти чешского народа. Главным в состоявшихся

дискуссиях был вопрос о том, что имеет приоритетное значение: помощь национальному возрождению всеми доступными средствами, включая фальсификацию исторических источников, или соблюдение научной корректности как основное правило развития науки.

Доц. Виктор Шаповал / Viktor Shapoval, к.ф.н. (Moscow City University / Russia): Русско-болгарские разговорники 1854, 1876 и 1877 гг.: лингвистическое обеспечение «обретения царьграда»

Многочисленные русско-турецкие войны хорошо изучены в разных аспектах, однако лингвистический аспект заслуживает большего внимания. В XIX веке был издан ряд военных разговорников, призванных помочь русским солдатам в общении за границей. Привлекают внимание военные разговорники того периода. Русско-турецкий разговорник 1828 года был переиздан в 1854 году. В том же году он послужил основой для русско-румынского разговорника Я.Гинкулова, русско-болгарского разговорника С.Филаретова (1854/1876) и русско-греческого разговорника Д.Гумалика. Решение академических задач проводилось на высоком уровне. Структура этих книг была стабильной. Три начальных раздела одинаковы, остальные – очень похожи. Различия в русской основе, предлагаемой для перевода на 4 разных языка, примечательны и ценны для понимания отношения российских официальных лиц к 4 народам. Болгарский язык был представлен и в кратком четырехязычном разговорнике (1877 г.).

Dr Jordan Siemianowski (University of Szczecin / Poland): Echa kryzysu kościoła braci czeskich w modlitwach Jednoty z XVII w.

Na mocy edyktu Ferdynanda I Habsburga z 1548 r. bracia czescy zostali wygnani z cesarstwa austriackiego, co dało początek ich długofalowej emigracji. Część z członków Jednoty przybyła na ziemie polskie w połowie XVI w., wierząc, że Rzeczpospolita, która cieszyła się wówczas mianem tolerancyjnego państwa, zapewni im względne bezpieczeństwo oraz dogodne warunki na dalszy rozwój. W XVII w., kiedy Rzeczpospolita zaangażowała się w wojny z Rosją, Turcją oraz Szwecją, stosunek zamieszkujących ziemie polskie katolików do obcokrajowców i różnowierców stał się jednak wrogi. Jednocześnie wśród braci czeskich często dochodziło do zepsucia obyczajów oraz łamania zasad kościoła. Powstała sytuacja wywołała kryzys kościoła Jednoty, który szczególnie widoczny jest w modlitwach (utworach często powstających w sytuacjach kryzysowych) Jednoty opublikowanych w połowie XVII w. w dziełach Andrzeja Węgierskiego (*Kaznodzieja domowy*, *Kaznodzieja zborowy*, *Kaznodzieja osobny*) oraz modlitwach przechowywanych w Bibliotece Raczyńskich w Poznaniu. Celem wystąpienia jest odpowiedzenie na pytanie, czy autorzy wymienionych modlitw upatrywali przyczyny kryzysu kościoła braci czeskich w trudnej sytuacji międzynarodowej, w jakiej znajdowała się zamieszkała przez nich Rzeczpospolita, czy w upadku moralnym wielu z członków Jednoty. Prezentowany problem zostanie zbadany na podstawie analizy treści modlitw oraz na tle uwarunkowań związanych z położeniem międzynarodowym braci czeskich oraz Rzeczpospolitej.

Гл. ас. д-р Кристиана Симеонова / Kristiana Simeonova (The Institute for Bulgarian Language / Bulgaria): О национально-специфических особенностях фразеологизмов в болгарском и русском языках

Целью доклада является рассмотрение национально-специфических фразеологизмов в болгарском и русском языках – двух генетически родственных славянских языках. Как известно, фразеологические словосочетания являются одним из самых ярких языковых средств, имеющих образный характер. Национально-культурная специфика – важнейшая составная часть фразеологического фонда каждого языка. Национально-специфические фразеологизмы в обоих языках отличаются ярким национальным колоритом. Такие фразеологизмы не имеют точного эквивалента в другом языке. Эти безэквивалентные фразеологизмы раскрывают специфику быта, культуры, истории и образа жизни народа-создателя соответствующей фразеосистемы. В докладе рассматриваются различные аспекты этих фразеологизмов: их семантические, структурные и экспрессивные свойства, особенности употребления в речи и др.

Mgr Karolina Sindrewicz (University of Warsaw / Poland): *Goni czy ucieka* – analiza semantyczno-składniowa czasowników i ich realizacja w wypowiedziach dzieci w wieku przedszkolnym

Referat zostanie poświęcony zagadnieniom związanym z rozwojem mowy dzieci, w szczególności rozwojem kompetencji składniowej oraz ustaleniu kształtu i znaczenia jednostek językowych zawierających czasowniki *gonić* i *uciekać*. Pierwsza część referatu przedstawia próbę analizy semantyczno-składniowej czasowników wymienionych predykatów. W celu ustalenia definicji jednostek autorka wykorzystwała dane z Narodowego Korpusu Języka Polskiego oraz dokonała przeglądu definicji słownikowych wybranych czasowników. Druga część to analiza wypowiedzi dzieci w wieku od 3 do 6 lat, które zawierają wymienione czasowniki. Materiał językowy wykorzystany w referacie został pozyskany podczas badań przeprowadzonych przez autorkę w latach 2018-2021 na terenie warszawskich przedszkoli. Podczas badań zebrane zostały próbki wypowiedzi dziecięcych produkowanych podczas rozmów swobodnych, odpowiedzi na pytania zadawane przez osobę prowadzącą badanie oraz fragmenty opisów obrazków. Użycie do badania materiałów obrazkowych wpłynęło na ograniczenie zakresu treściowego wypowiedzi, co umożliwiło ich porównywanie.

Dr hab. Natalia Siudzińska (University of Warsaw / Poland): Kompetencje słowotwórcze polskich dzieci dwujęzycznych mieszkających w Irlandii (na przykładzie derywatów modyfikacyjnych)

Słowotwórstwo języków słowiańskich, a w szczególności języka polskiego, jest bardzo rozbudowane i przez to bardzo trudne do opanowania zarówno dla dzieci polskojęzycznych, jak i dzieci dwujęzycznych, zwłaszcza jeżeli drugi język nie należy grupy języków słowiańskich. W niniejszej artykule chciałabym skupić się na problemach językowych w zakresie opanowywania słowotwórstwa dzieci dwujęzycznych w wieku 5-9 lat, mieszkających na stałe w Irlandii i opanowujących równocześnie język polski i angielski. Poziom ich

umiejętności słowotwórczych chciałabym zestawić z umiejętnościami dzieci polskojęzycznych w takim samym przedziale wiekowym, mieszkających w Polsce. Opisane w artykule badania dotyczą kategorii nazwy osobowe żeńskie. Materiał językowy, stanowiący podstawę analizy, został pozyskany podczas badań przeprowadzonych na grupie 30 dzieci dwujęzycznych.

Dr Ivan Smirnov (University of Łódź / Poland): Прагматические функции исламизмов в современном русском языке

Зачастую носители русского языка намеренно используют при написании журналистских текстов исламизмы с целью усиления эмоционально-экспрессивной составляющей газетного заголовка или целой статьи. Стоит отметить факт того, что исламская религиозная лексика активно используется носителями языка только в публицистических текстах. Определенная часть носителей русского языка не знакома с исламской религиозной лексикой, поэтому идентифицирует их как экзотизмы, имеющие обособленное тематическое поле функционирования. У исламизмов, используемых вне религиозного контекста, девальвируется исконное семантическое значение, утрачивается высокая стилистическая окрашенность, а читатели воспринимают их в качестве обыденной лексики. Многозначные по своему значению исламизмы в русском контексте зачастую сохраняют лишь одно значение и не всегда основополагающее. Исламский религиозный компонент успешно заполняет имеющиеся лакуны в русском языке и создает новые родо-видовые отношения.

Dr Anna Stefan (University of Łódź / Poland): Wybrane kategorie morfologiczne a nowa leksyka w języku słoweńskim

Kategorie morfologiczne przysługujące imiennym częściom mowy w języku słoweńskim to: liczba, rodzaj, przypadek, apel oraz określoność. W wystąpieniu krótko przedstawię kategorie morfologiczne we współczesnym języku słoweńskim oraz pokażę, w jaki sposób wybrana nowa leksyka się do nich dostosowuje. Skupiam się przede wszystkim na kategorii liczby, rodzaju i przypadku. Analizując wybrane nowe słownictwo chcę pokazać, jakie trudności mogą pojawiać się przy jego adaptacji morfologicznej. Liczba jest dla rzeczowników kategorią morfologiczną syntaktycznie niezależną – wartość liczbowa rzeczownika narzuca odpowiednie wartości liczbowe wyrażeniom pozostającym z rzeczownikiem w składni zgody, por. np. (ena) *punca* – (dve) *punci* – (tri) *punce*. Rodzaj jest kategorią selektywną, syntaktycznie niezależną dla rzeczowników, natomiast fleksyjną, syntaktycznie zależną dla pozostających w związku zgody z rzeczownikiem formprzymiotnikowych i czasownikowych, por. np. *knjiga* – *zanimiva*, *knjigi* – *zanimivi*, *knjige* – *zanimive*. Przypadek jest kategorią nominalną, która prymarnie służy sygnalizowaniu związków syntaktycznych grupy imiennej z innymi składnikami zdania.

Dr hab. Marzena Stępień, prof. UW (University of Warsaw / Poland):
From negation and speech act verbs to discourse markers – Polish paths
of pragmaticalization

The objective of the paper is to present the process of pragmaticalization leading to the emergence of Polish discourse markers such as, for instance, *żeby nie powiedzieć, co by nie mówić, jak by nie mówić*, or *że nie powiem*, originating from the comment clause with the negation marker *nie*, a conjunction or relative pronoun (*że, żeby, co, cokolwiek, jak*), and a speech act verb (mostly *mówić, powiedzieć, rzec, or wspomnieć*). The expressions in questions were subjected to a process of thorough analysis which results in their distribution patterns, lexical form, connectivity, and semantic-syntactic properties, including their functions in topic-focus articulation, being established. A pragmatic explanation, i.e. the possibility that this phenomenon may be explained in terms of the conventional implicature, was also taken into consideration.

Dr Jadwiga Stępnik-Szeptyńska (Jagiellonian University / Poland):
Historia ukraińskich i polskich badań nad gwarą miejską
przedwojennego Lwowa

Wystąpienie będzie poświęcone przeglądowi literatury i prezentowanych w niej poglądów na temat gwary miejskiej Lwowa okresu przed II wojny światowej. Omówione zostaną najważniejsze pozycje dotyczące poruszanej w referacie problematyki od najstarszych do wydanych współcześnie. Celem referatu będzie omówienie spojrzenia, przede wszystkim ukraińskich i polskich badaczy, na kwestie terminologiczne (*balak, gwara miejska, говірка, балак, гвара*), na problem przynależności gwary miejskiej do jednego z języków (ukraińskiego i polskiego), a także na kwestie wpływu innych języków na dialekt miejski przedwojennego Lwowa. Referat będzie próbą odpowiedzi na pytanie, czy i jakie podobieństwa oraz różnice można dostrzec w poglądach ukraińskich i polskich badaczy na lwowską gwarę miejską funkcjonującą do II wojny światowej.

Робертинo Стоилов / Robertino Stoilov, Ph.D. student (South-West University “Neofit Rilski” / Bulgaria): Mytholinguistic study of the names of the rainbow in Bulgarian with “пояс” as their main component

This study shows Bulgarian dialect names of the rainbow with “пояс” (Bulgarian – belt) as their main component. The reasons for selection of the names are determined with the help of a lexical semantic analysis and are indicative of the connection with: God, the Virgin Mary, some Biblical characters, an old lady, animals, etc. This study presents a relatively new theoretical concept. The internal form is revealed by using the second mytholinguistic model and shows the motivation in the selection of names, which can reflect mythological beliefs or rational everyday notions. Bulgarian dialects have a wide variety of terms for naming this optic celestial phenomenon. In this study, however, we focus on the most common term and its derivatives, as the association with the “пояс” concept is very widespread on the Bulgarian

dialect territory. The dialect names of the rainbow considered turn out to be a point of intersection between mythology and language and reflect the dying worldview of Bulgarians.

Doc. Kenta Sugai, Ph.D (Hokkaido University, Japan): On the Borrowing of Verbs in a Bilingual Context: A Case of the Bulgarian Minority in Romania

This presentation discusses the borrowing of verbs in a bilingual context, specifically in the language of a Bulgarian minority in Romania, within the framework of typological studies on language contact. The main target of this study is the Bulgarian dialect of Brănești, where language shift has progressed to such a significant degree that only a few elderly people remain bilingual today. Being in contact with the Romanian language, the Bulgarian dialect of Brănești has inevitably been affected, and as a result of that it has borrowed a number of lexical items from Romanian, including verbs. The aim of this presentation is to provide a detailed description and analysis of the Romanian loan verbs in the Bulgarian dialect spoken in Brănești, as well as to discuss the process and mechanism of verb borrowing in the context of bilingualism. In this research original colloquial data collected during the author's visits to the village in the 2010s will be used for analysis.

Mgr Marta Szelenbaum (University of Warsaw): Zjawisko echolalii w wypowiedziach pacjenta z zaburzeniami neurogenno-psychicznymi

Celem wystąpienia jest zaprezentowanie wyników badania eksploracyjnego zjawiska echolalii w mowie pacjenta z zaburzeniami neurogenno-psychicznymi. Obserwowane zaburzenia mieszczą się w obszarze szeroko rozumianej pragnozji, czyli zaburzeń komunikacji spowodowanych uszkodzeniami niedominującej półkuli mózgu. W wystąpieniu zostaną szczegółowo omówione echolaliczne wypowiedzi pacjenta z podziałem na echolalie bezpośrednie i odroczone oraz echolalie pełniące funkcję komunikacyjną i pozbawione tej funkcji. Przedstawię także charakterystykę echolalii w wypowiedziach pacjenta ze względu na źródła ich zapożyczenia, takie jak teksty kultury popularnej i wysokiej, utarte powiedzenia i repliki, a także wypowiedzi osób z otoczenia badanego. Omówię związek omawianego zjawiska z bodźcami je wywołującymi, zarówno tymi uwarunkowanymi kontekstem werbalnym, jak i pozawerbalnym (sytuacyjnym).

Проф. Світлана Ів. Терехова / Svetlana Iv. Terekhova, д.ф.н. (Kyiv National Linguistic University / Ukraine): Сучасні поліпарадигмальні дослідження системи мови, її історії та культури в Україні

Сучасні лінгвістичні студії все більше орієнтовані на комплексне вивчення мови, зокрема, поліпарадигмальний аналіз одиниць і абстрактних категорій мови, як одної, так і в зіставленні. У цьому аспекті молоді лінгвісти України, спираючись на фундаментальні лінгвістичні доробки вітчизняних та іноземних фахівців із загального та зіставного мовознавства (С.В. Семчинського, М.П. Кочергана, О.О. Тараненка, О.П. Воробйової, Н.П. Шумарової, І.В. Корунця, С.Ю. Ніколаєвої, В.І. Карабана, Р.С. Помірка, Р.П. Зорівчак, О.І. Чередніченка та ін.), спрямовують свій науковий пошук у напрям

поліпарадигмального вивчення когнітивних, концептуально-семантичних, логіко-референційних основ членування картини світу в свідомості і мові; лексико-граматичних, стилістичних, функціонально-семантичних, дериваційних властивостей мовного матеріалу (включаючи його мовленнєві реалізації); асоціативної та іншої національно-культурної специфіки мовних одиниць у рідній мові порівняно з іншими сучасними й давніми мовами світу.

Доц. д-р Радослав Цонев, Мирела Дурчова / Radoslav Tsonev, Mirela Durchova (South-West University "Neofit Rilski" / Bulgaria): Разговорните съотносителни (разделителни) съюзи в тетралогията на Димитър Талев

Обект на представяне в изследването са разговорните съотносителни (разделителни) съюзи *ту-ту*, *хем-хем* и *я-я* в тетралогията на Димитър Талев („Железният светилник“, „Преспанските камбани“, „Илинден“ и „Гласовете ви чувам“). Цел на проучването е да се опишат и анализират семантико-синтактичните роли, които изпълняват съчинителните съюзи *ту-ту*, *хем-хем* и *я-я* (определени като разговорни в синтактичната литература) в горепосочените литературни произведения, както и да бъде разгледана отчасти конкуренцията между тях. Освен основния проблем се решават и следните допълнителни *задачи*: 1. за честотата на употреба на проучваните съюзи в тетралогията; 2. за ролята им не само като съюзи, но и като частици в изказването (заедно с други съюзи или частици за усилване на значенията им; за изказване на молба, подкана и насърчение; за изразяване на несъгласие и др.); 3. за употребата им в конструкции, типични за разговорната реч (в изкази, в които е налице удвояване; в рамкови конструкции др.). Основният *метод*, с който си служим в изследването, е *дескриптивният (описателният)*. Чрез него *синхронно* са представени спецификите при използването на конекторите в тетралогията на Талев. При разглеждането на произхода на проучваните съюзи частично се прилага и *диахронният* метод.

Doc. dr. Zuzana Týrová (University of Novi Sad / Serbia): Vyjednávanie o identitách vo viacjazyčných kontextoch na príklade vojvodinských Slovákov

Vojvodinskí Slováci, podobne ako aj iní príslušníci minoritných skupín žijúci na týchto priestoroch, zápasia s problémom zaradenia sa do jazykových skupín. Cieľom tejto práce je zachytiť, akým spôsobom dochádza k vyjednávaniu vlastnej identity u Slovákov žijúcich vo viacjazyčnom kontexte v multikultúrnej, multikonfesionálnej a multijazyčnej Vojvodine. Akým spôsobom reflektujú svoje minulé a aktuálne jazykové skúsenosti a aký význam pripisujú určitým momentom a udalostiam vo svojom živote. V teoretickej časti sa budeme zaoberať vymedzením základnej terminológie, jednotlivými stratégiami zachovania jazykovej identity, vývinom identity jedinca, etnickou identitou, kontextom etnickej komunity. Ďalej sa budeme zaoberať radom významných súvislostí, ktoré majú na formovanie jazykovej identity vplyv. Takými sú napr. rodinné prostredie, postoj k vlastnému jazyku a kultúre, životné skúsenosti, jazykové zručnosti, osobnosť jedinca, kontext majoritnej spoločnosti. V empirickej časti práce

nahliadneme prostredníctvom dotazníka na spôsob každodenného vyjednávania vlastnej identity vojvodinských Slovákov.

Prof. dr hab. Anna Warda (University of Łódź / Poland): Podręczniki pisania listów w Rosji XVIII wieku i kultura epistolarna

Tematem referatu będą osiemnastowieczne podręczniki pisania listów, zwane listownikami lub sekretarzami. Nie były one kontynuacją rękopiśmiennych staroruskich listowników, które pojawiły się w Rosji na przełomie XV i XVI wieku, lecz odwoływały się do zachodnioeuropejskiej tradycji. W referacie omówione zostaną osiem listowników, które zostały opublikowane pomiędzy 1708 i 1793 rokiem i doczekały się wielu wznowień, aż do pierwszych dziesięcioleci wieku dziewiętnastego. Podręczniki te odegrały istotną rolę w procesie przyswajania etykiety epistolarniej i umiejętności pisemnego porozumiewania się wykształconej ludności Rosji. Kolejne ich wydania świadczą o zapotrzebowaniu na tego rodzaju książki, ale też ich ogromnej popularności wśród społeczeństwa rosyjskiego, które coraz częściej praktykowało pisanie listów.

Dr Milena Wojtyńska-Nowotka (University of Warsaw / Poland): Climate change in the press. Foreign lexis in press articles devoted to the phenomena of climate change

Artykuł poświęcony został zagadnieniom leksykalnym z zakresu polszczyzny współczesnej, rozpatrywanym z punktu widzenia genetyki słownictwa. Przeprowadzona analiza wpisuje się w nurt badań strukturalistycznych i zrealizowana została zgodnie z metodą synchroniczną. Przedmiotem wystąpienia uczyniono słownictwo zapożyczone obecne na kartach artykułów prasowych poświęconych problematyce zmian klimatu. Postępowaniem badawczym objęto korpus 121 tekstów opublikowanych w roku 2019 na łamach Internetu. W wyniku pełnej ekscerpacji uzyskano zbiór 1464 leksemów pochodzenia obcego, które poddano analizie przeprowadzonej z punktu widzenia języków źródłowych, chronologii pożyczek i przedmiotu zapożyczenia. Zwrócono uwagę na frekwencję wyrazów obcych, zwłaszcza na liczną reprezentację *hapax legomena*. Wyekscerpowaną leksykę przebadano także z perspektywy semantycznej poprzez wskazanie kręgów tematycznych i sposobu ich wypełnienia. Rezultaty przeprowadzonej analizy wykazały, że w rozpatrywanych tekstach dominowały anglicyzmy (ponad 30%), czyli najmłodsze zapożyczenia w historii języka polskiego. Wśród nich można wskazać wiele internacjonalizmów. Następne miejsca zajęły galicyzmy (ponad 23%) oraz germanizmy (20%).

Dr hab. Mariola Wołk, prof. UWM (University of Warmia and Mazury in Olsztyn / Poland): O referencji polskich wyrażen *inny*, *inni*, *inne*

Celem referatu będzie charakterystyka polskich wyrażen *inny*, *inni* i *inne* jako wykładników referencji. Odróżnienie w analizie form singularnych od pluralnych (a w obrębie tych ostatnich męskoosobowych od niemęskoosobowych) wynika z hipotezy o funkcjonalnej różnicy między nimi. Przeprowadzone badania będą zmierzały w kierunku uzasadnienia tego sądu. Podjęte w

rozważaniach kwestie dotyczące specyfiki referencji analizowanych wyrażen wiązać się będą także z ich właściwościami składniowymi i semantycznymi. Analiza zostanie przeprowadzona na podstawie autentycznych tekstów z *Narodowego Korpusu Języka Polskiego*. Przyjęta metodologia badawcza wpisuje się w tradycje strukturalistyczne.

Dr hab. Aneta Wysocka, prof. UMCS (Maria Curie-Skłodowska University / Poland): The category of “imaging” in the analysis of verbal-visual messages

In modern cognitive semantics it is assumed that language structures express meaning in such a way that they open up access to intersubjective ideas about reality: “images”, “scenes”, or “scripts” (Mandler 2004: 99-136). Therefore, “imaging”, understood as “a multifaceted way of perceiving the object of perception in the cognition process” (Tabakowska 2020), has been considered an important methodological category in text-based research for over two decades (Tabakowska 2001; Hejwowski 2004). However, the question arises whether this category may also prove useful in the analysis of verbal-visual messages. This issue is all the more interesting as the linguistic concept of “imaging” is based on the assumption of an “embodied mind” (Lakoff & Johnson 1999), according to which the “mental experience” reflected in language (Langacker 2009: 54) grows on the basis of sensory experience which – in its typical form – is mainly visual in humans. The theoretical-methodological paper will contain a critical discussion of various concepts of “imaging”, carried out in terms of the possibility of transferring the findings of language researchers to the space of multimodal communication.

Dr Ewelina Zając (University of Łódź / Poland): Interpretacje związków frazeologicznych z leksemami *ucho, oko, nos, język, serce* – badania na grupie dzieci pięcioletnich

Celem zasadniczym referatu jest zaprezentowanie i omówienie materiału leksykalnego, zebranego wśród dzieci pięcioletnich, dotyczącego rozumienia i interpretacji związków frazeologicznych z komponentami *ucho, oko, nos, język, serce*. Wybór związków frazeologicznych podyktowany był zamiarem sięgnięcia do zagadnień bliskich dziecku, z którymi spotyka się na co dzień i które utrwalone są w tradycji językowej powiedzeń. Tematyka frazeologizmów miała także skłonić do formułowania na ich temat swobodnych wypowiedzi. Opracowanie pokazuje sposób, w jaki dzieci interpretują wybrane frazeologizmy użyte metatekstowo, oraz jak definiują je za pomocą języka.

Dr hab. Agnieszka Zatorska, prof. UŁ (University of Łódź / Poland): Wybrane predykaty emocjonalne i mentalne w słoweńskim przekładzie “Lalki” Bolesława Prusa

Referat obejmuje czasowniki i analityzmy realizujące predykaty emocjonalne i mentalne wyekscerpowane z powieści „Lalka” B. Prusa. Celem obserwacji są wybory tłumacza polegające na tym, że danemu czasownikowi odpowiada w wersji słoweńskiej czasownik lub

analizy. Część materiału poświadcza przekład jednostek przez podobne pod względem semantycznym i składniowym jednostki w języku docelowym, np. *zdawać się* por. sł. *zdeti se*; *przypominać sobie* por. sł. *spominjati se*. Zestawienie oryginalnej frazy z jej przekładem pozwala uwypuklić problemy semantyczne, np. fraza zawierająca złożony treściowo czasownik *wyglądać*, łączący znaczenie sądu i percepcji zmysłowej uzyskała w translacji postać ze słoweńskim *zdeti se*. Zestawienie to wskazuje na wybór przez tłumacza znaczenia mentalnego, znaczenia sądu, a pozostawienie semantycznej nadwyżki związanej z percepcją zmysłową. Oddzielny zespół problemów wnosi przekład metafor, np. *dalszy bieg myśli* zawierający komponent dynamiki por. *bieg*, uzyskał w przekładzie ekwiwalent *nove misli* pozbawiony składnika określającego tempo. Interesujący fragmentem badań stanowi przegląd porównań służących opisowi stanów psychicznych oraz ich słoweńskich translacji.